

Народна медицина як галузь традиційно-побутової культури // Республіканська наук.-теоретична конф. "Проблеми вивчення та пропаганди народної творчості як складової частини укр. нац. культури": Тези доп.- Рівне, 1990.- С. 143-145.

"Діва Марія ходила по святій горі..." // Наука і суспільство.- 1990.- N 9.- С. 57-58.

З народної медицини українців (Методи профілактики захворювань як суттєвий елемент традиційної медичної культури східно-слов'янських народів) // Нар. творчість та етнографія.- 1991.- N 2.- С. 24-31.

Народна медицина з погляду етнографа // Нар. лікар.- 1991.- N 3 (6).- С. 5.

З історії етнографічного вивчення народної медицини українців. Джерела // Нар. лікар.- 1991.- N 5 (8).- С. 2.

Традиційні засоби лікування (з книги "Народна медицина українців") // Там само.- N 3 (6).- С. 6; N 4 (7).- С. 7; N 5 (8).- С. 6; N 6 (9).- С. 6; N 7 (10).- С. 7; N 8 (11).- С. 3; N 10 (13).- С. 2; N 11 (14).- С. 4; N 12 (15).- С. 5; N 13 (16).- С. 3; N 14 (17).- С. 4; N 16 (19).- С. 3; N 17 (20). N 17 (20).- С. 5; N 19 (22).- С. 4; N 20 (23).- С. 5.

Народна медицина українців: Автореф. дис. докт. іст. наук / АН України. Ін-т мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М.Т.Рильського.- К., 1992.- 46 с.

Оскар Кольберг і Україна // Записки НТШ.- Львів, 1992.- Т. 223.- С. 219-230.

Рец. на кн.: Етнографія Беларусі: Енциклопедія.- Мінск: Беларуская савецкая энцыклапедыя імя Петруся Броўкі, 1989.- 576 с. // Там само.- С. 446-448 (у співавт. з Р. Кирчівим).

Традиції сімейного виховання // Наша дитина.- 1992.- N 3.- С. 6.

З досвіду народної медицини. I. Змінювальні засоби // Укр. світ.- 1992.- N 1.- С. 35.

З досвіду народного лікування. 2. Від простуд // Там само.- N 3-4.- С. 56.

Традиції сімейного виховання // Нар. творчість та етнографія.- 1993.- N 2.- С. 16-24.

Народна медицина українців / Вступ. ст. М.Максименко // Київ. старовина.- 1993.- N 2.- С. 106-112.

Regionalna specyfika ludowej medycyny bojków // Płaj. Zeszyt krajoznawczy Towarzystwa Karpackiego.- Warszawa.- 1993.- Cz. 6. Wojkowszczyzna.- S. 72-78.

Традиційні народні знання: історія і розвиток // Поділля: Іст.-етнографічне дослідження.- К.: Вид-во НКЦ "Доля", 1994.- С. 324-358 (у співавт. з Г.А.Скрипник).

Українська народна медицина: Історія і практика (Післял. Р.Кирчіва, покажчики, слов. М.Т.Максименко.- К.: Абрис, 1994.- 319 с.

Ганна ГОРИНЬ

ПРО ЗОРЯНУ БОЛТАРОВИЧ

Hanna HORYN'. About Zoriana Boltarovich.

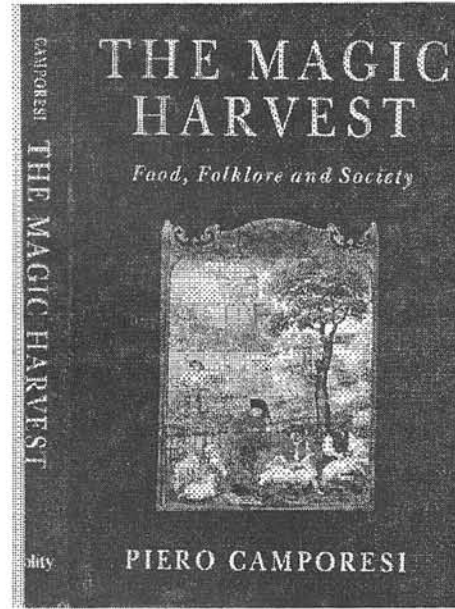
Коли згадую Зоряну Болтарович у праці, то бачу її дуже часто в численних наукових експедиціях. У цій ділянці роботи була неперевершеною щодо працьовитості, цілеспрямованості, відповідальності. Мала особливий дар пошуку й спілкування з людьми. Не один раз так було, що своїх респондентів знала з найрізноманітніших джерел ще задовго до експедиції, тому їхала уже до конкретних людей, з конкретними програмами. Ця міська жінка вміла порозумітися з кожним сільським мешканцем, терпляче і тактовно підшукувати ключ до кожного характеру. Відомо, що в такій ділянці, як народне лікування, особливо складно працювати з інформатором, добитися від нього відвертості, я ж не пам'ятаю випадку, щоби Зоряні хоч раз не вдалося інтерв'ювання. Завжди шукала найефективніших методів у зборі інформації, прагнула пізнати явища й факти у всій повноті, тому великого значення надавала не лише текстовій частині, а й найменшим деталям, вникала в інтонації, жести. У роботі із знахарями, наприклад, нерідко вдавалася до певних хитрощів говорила, що сама нездужає, і просила безпосередньо над нею вершити свої таїнства. Не задумувалася над тим, що, можливо, наражає себе на небезпеку. Не мала часу про це думати, спішила почерпнути з народної мудрості сповна, на користь справі.

Коли думаю про науковий доробок Зоряни Болтарович, хочеться ще раз перечитати її праці. В них мене завжди захоплювала глибина аналізу, широкий контекст, і, не в меншій мірі,— стиль викладу, дивовижне вміння в наукових працях так щедро подати усі багатства нашої мови. А пригадуються зізнання Зоряни в тому, як, за її словами, важко пишеться, скільки часу інколи вимагає навіть окрема фраза. Ішло це, як тепер усвідомлюємо, від великої вимогливості до себе, від глибокого розуміння відповідальності, постійних сумнівів ученого.

Коли зринає образ Зоряни поза науковою працею, бачу невсипущу матір, берегиню традицій батьківського дому. Загалом небагатослівна, цікаво розповідала про дитячі та юнацькі роки, і при цьому пізнавалась слухачем атмосфера,

в якій плекалися її захоплення й уподобання. Вони формувалися уже тоді, коли разом з братом і дітьми-однолітками влаштовували вистави, вертеп, фестини. Дитячі ігри зродили і на все життя закріпили любов до книги, переросли у серйозні захоплення літературою. Добре знала творчість І.Франка, захоплювалася і знала напам'ять усю поезію Б.-І.Антонича. Пригадується, як читала її на нашому інститутському вечорі, присвяченому пам'яті поета. На жаль, запис цих її декламацій вийшов неякісним. Інколи прослуховую його, і крізь перепони (чи то технічні, чи самою долею визначені) здалека лине тихий, такий лагідний і дорогий голос нашої незабутньої Зоряни Болтарович.

Галілео Галілея та його школи на вино.

Кампореці досліджує маргінеси офіційної історії: системи харчування, ритуали та вірування, пов'язані з їжею. Книга рекомендується студентам, науковцям, а також всім, хто цікавиться історією їжі та її приготуванням.

М. М.

Нові видання

П'ЕР КАМПОРЕЗІ. МАГІЧНІ ЖНИВА: їжа, фольклор та суспільство (Переклад з італійської Джоан Крековер Гол).— Кембрідж: Політі Прес, 1993.— 253 с.

PIERO CAMPORESI. THE MAGIC HARVEST: food, folklore and society (Translated by Joan Krakover Hall).— Cambridge: Polity Press.— 253 p.

П'єр Кампореці — професор італійської літератури Болонського університету. Окремі матеріали, що лягли в основу цієї книги, друкувалися ще з 1970 року. Завершеною книгою робота вийшла у 1989 році в Італії. Англomовний переклад її появився в 1993 році.

Джон Волтер, професор Есекського університету, сказав: "Ця книга підтверджує важливу роль Кампореці та його досліджень для поступу студій над історією їжі."

В книзі "Магічні жнива" подана широка картина історії народних вірувань, пов'язаних з їжею. Кампореці досліджує соціальний символізм їжі та її зав'язаність в ритуалах. Автор показує, що акт споживання їжі на весіллі та сезонних бенкетах може розглядатися як метафорична демонстрація поєднання; як на Святий вечір і Великдень готувалося спеціальне печиво, де використовувалась велика кількість яєць, символізуючи цим відновлення; що хліб може розглядатися як магичний талісман-оберіг від нечистої сили; і як жнива можуть пов'язуватися з фертильністю плодоносної Землі. Весь цей багатий та різноманітний символізм, гадає автор, постає перед нами як несхопна таємниця.

Кампореці описав різноманітні види харчування доіндустріальної епохи, від сільських ритуалів, що проходили навколо великого, підвішеного до комина казана, в котрому безперестанку щось поволі кипіло, до казино буржуа дев'ятнадцятого століття. Дослідженню цього присвячена вся книга, окрім одного розділу "Захід місяця: вино, виноградна лоза та нова наука". У цьому розділі автор аналізує погляди

Інформація

1993 р. старший науковий співробітник відділу мистецтвознавства ІН НАН України, канд. мистецтвознавства Ірина Волицька під час перебування у США на науковій конференції в Іллінойському університеті, нав'язала контакти з Бібліотекою Конгресу США, зокрема з відділом міжнародного книгообміну, очолюваним п. Ігорем МУХИНИМ. З ласки І.Мухіна бібліотека нашого Інституту підключена до системи міжнародного книгообліку. Тепер ми маємо можливість отримувати зарубіжну філософську, культурологічну, мистецтвознавчу літературу. Представлена вище книга П'єра Кампореці "Магічні жнива" — одне з видань, любязно запропонованих бібліотеці ІН НАН України Бібліотекою Конгресу США.